

**LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETO LIGONINĖS KAUNO KLINIKŲ
KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO MOKAMŲ PASLAUGŲ
TEIKIMO SRITYJE ANALIZĖ**

T U R I N Y S

KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR VERTINIMO METODAI	2.
ĮVADAS	3.
2019 METŲ KORUPCIJOS ŽEMĖLAPYJE TEIKIAMO DUOMENYS	3.
KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ	4.
IŠVADOS	6.
PASIŪLYMAI	6.

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS APIMTIS IR VERTINIMO METODAI

Pagrindas: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 10 d. įsakymas Nr.V-1633 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“.

Tikslas: Nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas korupcijai pasireikšti Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų (toliau – Kauno klinikos) mokamų paslaugų teikimo srityje bei pateikti pasiūlymus, kurie galėtų padėti mažinti ir valdyti nustatytą (jei būtų) korupcijos riziką.

Objektas: Mokamų paslaugų teikimo sritis.

Uždaviniai:

1. nustatyti, ar Kauno klinikų vidaus teisės aktai pakankamai aiškiai ir detalai reglamentuoja mokamų paslaugų teikimo procesus;

2. antikorupciniu požiūriu išanalizuoti mokamų paslaugų teikimo procesus, nustatyti galimas veiklos organizavimo silpnąsias vietas.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybę vertinama:

1. gydytojų savarankiškumas priimant sprendimus ir sprendimų priėmimo diskrecija (teisė spręsti klausimus ir priimti sprendimus savo nuožiūra);
2. gydytojų kontrolės lygis;
3. mokamų paslaugų teikimo dokumentavimas.

Dokumentų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Išorinių ir vidinių teisės aktų ir dokumentų turinio analizė;
2. Išorinių ir vidinių teisės aktų praktinio įgyvendinimo analizė;
3. Veiklos srities procesų ir esamo proceso vykdymo stebėjimas;
4. Viešai prieinamos informacijos (interneto svetainės, informacija žiniasklaidoje ir pan.) stebėjimas ir vertinimas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę atliko:

Kauno klinikų direktoriaus valdymui ir plėtrai pavaduotojas Tomas Kuzmarskas. Kontaktiniai duomenys: tel. 8 37 32 6268, el. p. tomas.kuzmarskas@kaunoklinikos.lt

Analizuojamas laikotarpis:

2019 – 2020 metai. Duomenys analizuojami ir situacija vertinama buvo pagal galiojančius teisės aktus.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo procesas planuotas ir atliktas, o taip pat išvada dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės parengta vadovaujantis „Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis“, patvirtintomis STT direktoriaus 2011-05-13 įsakymo Nr.2-170 IV skyriuje nustatyta tvarka.

Į V A D A S

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 str., Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr.1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 10 d. įsakymu Nr.V-1633 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“, Kauno klinikų 2020 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. V-878 „Dėl komisijos sudarymo korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymui atlikti“ pavesta atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą mokamų paslaugų teikimo srityje.

2019 METŲ KORUPCIJOS ŽEMĖLAPYJE TEIKIAMAI DUOMENYS

Eilę metų Lietuvos korupcijos žemėlapyje sveikatos apsaugos institucijos įvardijamos tarp labiausiai korumpuotų.

Sveikatos apsaugos įstaigų korumpuotumas:

Sveikatos apsaugos institucijos įvardytos kaip labiausiai korumpuotos. 2019 metais tai nurodė 47% apklaustų gyventojų ir 45% valstybės tarnautojų.

Vertinant sveikatos apsaugos įstaigų korumpuotumą 2019 metais Respublikinės ligoninės/klinikos atsidūrė šio sąrašo viršuje. 32% apklaustųjų gyventojų įvardijo jas kaip labai korumpuotas, 60% kaip dalinai korumpuotas ir tik 2% įvardijo kaip visai nekorumpuotas įstaigas;

Kyšių prievartavimas, davimas:

Dauguma gyventojų (61%) mano, kad kyšis padeda spręsti problemas. Ši dalis nuo 2007 m. nuosekliai mažėja. Paaiškėjo, kad 30% gyventojų duotų kyšį, kad išspręstų savo problemas.

10% gyventojų nurodė, kad per pastaruosius 12 mėn. jie yra davę kyšį, per 5 metus tokių yra net 23%. Lietuvos gyventojų, kurie prisipažino, kad jiems yra tekę duoti kyšį bent kartą per pastaruosius 5 metus, buvo klausiama apie kyšio davimo priežastis. Dažniausiai buvo atsakoma, kad „visi taip daro“ ir kyšis buvo duodamas tikintis, kad tai „padės greičiau išspręsti problemą“. Žymiai rečiau buvo nurodoma, kad kyšis buvo reikalaujamas.

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ KAUNO KLINIKŲ MOKAMŲ PASLAUGŲ TEIKIMO SRITYJE

Kauno klinikų misija gerinti Lietuvos gyventojų sveikatą ir gyvenimo kokybę, ugdyti ambicingus ir nuolat tobulėjančius sveikatos priežiūros specialistus, kurti ir diegti moksliniais tyrimais pagrįstas inovacijas.

2019 m. Kauno klinikose dirbo 7144 darbuotojai: 2212 gydytojai (iš jų: 895 gydytojai rezidentai ir 1317 gydytojai), 2334 slaugos specialistai, 1449 pagalbinio medicinos personalo darbuotojų ir 1149 darbuotojai priklausantys kito personalo kategorijai.

Mokamų paslaugų teikimo resursai:

Mokamos paslaugos gali būti teikiamos daugumoje Kauno klinikų padalinių. Kauno klinikų struktūra:

Kauno klinikose veikė:

✓ 39 profiline klinika, turinčios 92 padalinius:

- 40 stacionaro skyrių;
- 9 reanimacijos ir intensyviosios terapijos bei anesteziologijos skyriai ir poskyriai;
- 2 skubiosios pagalbos skyriai;
- 14 diagnostikos ir intervencines procedūras atliekančių padalinių;
- 18 ambulatorines paslaugas teikiančių padalinių;
- 9 dienos stacionaro paslaugas teikiantys padaliniai.

✓ 4 filialai – Romainių tuberkuliozės ligoninė, Kulautuvos reabilitacijos ligoninė, Onkologijos ligoninė ir Vaikų reabilitacijos ligoninė „Lopšelis“ su skyriais, teikiančiais stacionaro, ambulatorines, anesteziologijos ir intensyviosios terapijos, diagnostikos bei reabilitacijos paslaugas.

Kauno klinikų pagrindinėje ligoninėje ir filialuose 2019 m. pacientai apsilankė 1383037 kartus. 2019 m. buvo atliktos 963561 ambulatorinės konsultacijos. 2019 m. Kauno klinikose bendras stacionaro lovų skaičius buvo 2213, stacionare gydėsi 94691 pacientai.

Mokamų paslaugų teikimo reglamentavimas:

Mokamų paslaugų teikimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos Sveikatos draudimo įstatymas, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 m. liepos 30 d. įsakymas Nr. 357 „Dėl mokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų sąrašo, kainų nustatymo, jų indeksavimo tvarkos bei šių paslaugų teikimo ir apmokėjimo tvarkos“, bei šių teisės aktų pakeitimai.

Kauno klinika turi apie 50 vidinių įsakymų, reglamentuojančių mokamų paslaugų teikimo tvarką ir (arba) kainas. Analizės metu nustatyta, kad 2019 – 2020 metais buvo peržiūrėta didelė dalis įsakymų ir patikslintos, papildytos šių paslaugų teikimo ir apmokėjimo tvarkos.

Pagrindiniai Kauno klinikų generalinio direktoriaus įsakymai reglamentuojantys mokamų paslaugų teikimą:

- 2014 m. sausio 6 d. įsakymas Nr. V-10 „Dėl mokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 2019 m. gruodžio 11 d. įsakymas Nr. V- 1259 „Dėl mokamų paslaugų apskaitos blankų tvirtinimo“;

- 2018 m. spalio 30 d. įsakymas Nr. V- 1111 „Dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir apmokėjimo Europos sąjungos, Europos ekonominės erdvės šalių ir Šveicarijos konfederacijos piliečiams bei nenuolatiniams Lietuvos Respublikos gyventojams tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Pagrindiniai deleguoti uždaviniai ir priskirtos funkcijos, organizuojant mokamų paslaugų teikimą:

Deleguotos funkcijos ir pagrindiniai veiklos organizavimo principai:

1. profilinių klinikų vadovams „užtikrinti, kad pacientai ir/arba jų atstovai būtų supažindinti su patvirtinta mokamų paslaugų teikimo ir apmokėjimo tvarka ir kainomis, išskabinant informaciją skyrių skelbimų lentose pacientų priėmimo / registravimo vietose“.

2. profilinių klinikų vadovams „užtikrinti mokamų paslaugų teikimo ir apmokėjimo tvarkos aprašo laikymąsi“ ir „supažindinti pavaldžius darbuotojus su kainomis, mokamų paslaugų teikimo tvarka“.

3. gydantiems gydytojams ir (arba) registratūros darbuotojams „supažindinti pacientą / jo atstovą su mokamų paslaugų teikimo tvarka ir teise bei galimybėmis paslaugas gauti nemokamai. Informuoti apie mokamų paslaugų kainas“. Tokie nurodymai parengti ir perkelti į Kauno klinikų mokamų paslaugų įsakymus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 m. liepos 30 d. įsakymu Nr. 357 „Dėl mokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų sąrašo, kainų nustatymo ir jų indeksavimo tvarkos bei šių paslaugų teikimo ir apmokėjimo tvarkos“, siekiant, kad tiek profilinių klinikų darbuotojai, tiek pacientai turėtų visą informaciją apie mokamų paslaugų teikimo tvarką ir apmokėjimą.

4. pacientai, prieš mokamų paslaugų teikimą pasirašytinai patvirtina mokamos paslaugos pasirinkimą parašu. Tam yra parengtos apskaitos formos (nedraustiems 2018 m. spalio 30 d. Nr. V-1111 įsakyme, draustiems PSDF, bet pageidaujantiems mokamų paslaugų – 2019 m. gruodžio 11 d. Nr. V-1259 įsakyme, kurioms paslaugoms – atskirai paruošta specifinė sutikimo forma), kuriose aiškiai nurodoma priežastis, kodėl pacientas turi mokėti už pasaugas. Taip pat pacientui pateikiamas detalus teikiamų paslaugų sąrašas su kainomis, galutine suma, su kuriuo pacientas taip pat susipažįsta pasirašytinai. Tad pacientui mokamos pasaugos teikiamos siekiant maksimalaus išaiškinimo už ką ir kodėl turi mokėti.

Mokamų paslaugų teikimo reglamentavimo vykdymo kontrolė:

Vertinant paslaugų teikimo atitikimą nustatytiems teisės aktams, buvo atliktas informacijos pacientams dėl mokamų paslaugų teikimo vertinimas. Pasirinkta 10 atsitiktinių padalinių, nuvykta į vietą. Pažeidimų nebuvo nustatyta, padalinių informacinėse lentose informacija apie mokamas paslaugas buvo prieinama.

Kauno klinikų interneto svetainėje yra suformuotas atskiras skyrius „mokamos paslaugos“, jame yra pakankamai aiškiai pateikta informacija apie visas Kauno klinikose teikiamas mokamas paslaugas. Nuoroda: <https://www.kaunoklinikos.lt/pacientams-ir-lankytojams/mokamos-paslaugos/>

Vertinant pacientų registraciją ambulatorinėms paslaugoms, nustatyta, kad visos konsultacijos registruojamos bendra tvarka, nepriklausomai ar konsultacija mokama ar ne.

Nusiskundimai, tyrimai, pranešimai:

Nuo 2019 m. metų pradžios iki 2020 m. spalio mėnesio, Kauno teritorinė ligonių kasa atliko vieną patikrinimą dėl mokamų paslaugų teikimo. Paciento pretenzija buvo patenkinta, mokėjimas už paslaugas pripažintas neteisėtu dėl netinkamo mokamų paslaugų dokumentacijos pildymo ir Kauno klinikos nebuvo aprūpintos reikiama medicinos priemone.

Korupcijos pasireiškimo rizika:

Rizika korupcijai pasireikšti yra nedidelė, kadangi veiklos sritis yra pakankamai aiškiai reglamentuota, informacija apie mokamas paslaugas yra lengvai prieinama, teikiant mokamas paslaugas eiliškumo prioritetas nesuteikiamas.

Galimi korupcijos rizikos veiksniai:

- Vienasmenis gydytojo sprendimas dėl mokamų paslaugų teikimo neinformuojant, ar netinkamai informuojant pacientą, tačiau tik tokiais atvejais, kai Kauno klinikos nėra aprūpintos tik tam tikromis, specifinėmis, medicinos priemonėmis.

MOTYVUOTOS IŠVADOS

Išanalizavus situaciją Kauno klinikų operacijų planavimo ir valdymo srityje, darytina išvada, kad vertintoje veiklos srityje korupcijos pasireiškimo rizika yra nedidelė:

1. Mokamų paslaugų teikimas yra pakankamai ir aiškiai reglamentuotas vidiniais teisės aktais. Pakankamai detalai aprašoma mokamų paslaugų teikimo ir apmokėjimo tvarka, įvesta apmokėjimo kontrolė.
2. Užtikrintas informacijos apie mokamas paslaugas prieinamumas. Informacija pacientams yra prieinama informacinėse lentose, interneto svetainėje.
3. Visų paslaugų teikimui yra užtikrintos vienodos sąlygos t.y. mokamų paslaugų teigimas nėra prioretizuotas prieš VLK apmokamų paslaugų teikimą, paslaugų gavimui pacientai registruojami ta pačia tvarka, neišskiriant ar tai mokama ar nemokama paslauga.

PASIŪLYMAI

Siekiant sumažinti galimą korupcijos rizikos veiksnių įtaką Kauno klinikų planinių operacijų organizavimo ir valdymo srityse, siūloma:

1. Atnaujinti mokamų nemedicininų paslaugų teikimo vienvietėse ir dvivietės palatose tvarkos aprašą, siekiant padidinti vidinę paslaugų apmokėjimo kontrolę.
2. Atnaujinti mokamų laboratorinių tyrimų įsakymo tvarkos aprašą, siekiant daugiau veiksmų perkelti į elektroninę erdvę, taip užtikrinant mokamos paslaugos užsakymo ir apmokėjimo kontrolę.

3. Peržiūrėti brangiau kainuojančių paslaugų apmokėjimo procesą ir šių paslaugų teikimo tvarkos aprašą, siekiant užtikrinti aiškesnį pacientų informavimą apie priemokų pagrindą ar galimybę paslaugą gauti nemokamai.

4. Periodiškai patikrinti, ar padaliniai tinkamai atnaujiną viešai skelbtiną informaciją informaciniuose stenduose.

Komisijos pirmininkas

Tomas Kuzmarskas